Verksamhetsplan delregionalt folkhälsoarbete i Skaraborg 2025

Bakgrund

Samverkansavtal mellan Delregional nämnd östra och Skaraborgs Kommunalförbund, avseende delregionalt folkhälsoarbete i Skaraborg för perioden 2024–2025 reglerar samverkan i form av koordinering, utveckling och uppföljning av delregionala folkhälsoinsatser. Baserat på gemensamma styrdokument och för att kraftsamla folkhälsoarbetet i Skaraborg finns en gemensam målbild som komplement till samverkansavtalet. Prioriterade områden är god psykisk hälsa, hälsosamma levnadsvanor samt en jämlik och jämställd hälsa.

Då arbetet varit under uppstart har alla tilldelade medel från DRNÖ för 2024 inte förbrukats utan används under 2025.

God psykisk hälsa

I den nationella folkhälsoenkäten 2024 uppgav 85 % av befolkningen och 86 % av Skaraborgarna att de har ett gott psykiskt välbefinnande. Samtidigt är det allt fler som uppger att de har återkommande psykiska besvär och i Skaraborg har andelen som besväras av ängslan, oro och/eller ångest ökat från 31% till 42% sedan 2018. Psykiska besvär bland barn, ungdomar och unga vuxna tycks ha ökat framför allt under de senaste tio åren i Sverige.

Planerade aktiviteter

- Fortsatt satsning på ”Det syns inte”, kunskapshöjande insatser i skolan
- Suicidprevention, pågående gemensamt arbete i Skaraborg
- Genomföra interventioner utifrån behovsinventering och Nationell strategi för psykisk hälsa och suicidprevention med särskilt fokus på de främjande insatserna, exempelvis;
    - Främjande insatser kring psykisk hälsa i föreningsliv.
    - Kunskapshöjande insatser till allmänheten

Hälsosamma levnadsvanor

Av de tio främsta riskfaktorerna för ohälsa och för tidig död i Sverige är hälften relaterade till matvanor och fysisk aktivitet. I Skaraborg har andelen med obesitas sedan 2018 ökat från 18% till 22% jämfört med rikets ökning från 15% till 17%. Både barn och vuxna sitter numera stilla under en större del av den vakna tiden. I Sverige är 66% av befolkning fysiskt aktiva i enlighet med rekommendationerna och Skaraborg ligger något lägre på 65%. Enligt modell från Världshälsoorganisationen, WHO, uppmuntras arbete med att skapa en struktur som stimulerar till fysisk aktivitet genom aktiva miljöer och samhällen.

Planerade aktiviteter

- Aktiva transporter. Fortsatt arbete efter forskningsprojekt av Folkhälsa och Social hållbarhet, VGR och Högskolan i Skövde där samtliga kommuner varit delaktiga. Implementera framtaget vägledningsdokument samt sprida beprövade och prova nya interventioner kopplat till att öka aktiva transporter i Skaraborgs kommuner.
- Riktade hälsofrämjande insats till personer inom LSS
- Utgå ifrån hälsodata för Skaraborg. Inventera lämpliga metoder för folkhälsoinsatser för hälsosamma levnadsvanor på delregional nivå, både utifrån forskning och praktik.

En jämlik och jämställd hälsa

Ojämlikhet i hälsa skapas av att olika grupper i samhället, till exempel kvinnor och män eller olika socioekonomiska grupper, har systematiskt olika livsvillkor, levnadsförhållanden och levnadsvanor. Men skillnader i hälsa kan förebyggas, och regeringens mål inom folkhälsoområdet är att skapa samhälleliga förutsättningar för en god hälsa på lika villkor. Skaraborg står inför flera stora etableringar, omfattande omställning och snabbt tilltagande regional tillväxt. I detta expansiva skede är det viktigt att ta hänsyn till samtliga dimensioner, inte minst den sociala.

Planerade aktiviteter

- Omställning Skaraborg -Social risk- och möjlighetsanalys i syfte att tydliggöra risker som kan uppstå i samband med en snabb regional tillväxt, för att aktivt kunna arbeta förebyggande mot dem, samtidigt som den önskvärda positiva utvecklingen förstärks. Bland annat ska ett metodstöd tas fram som ska vara användbart för Skaraborgs alla kommuner.
- Ny socialtjänstlag - Fånga behov av främjande insatser kopplat till det arbete Skaraborgs Kommunalförbund gör tillsammans med Skaraborgs kommuner, för exempelvis riktade insatser mot grupper med ökad risk för ohälsa.

Övriga planerade aktiviteter

Utveckling av delregionalt folkhälsoarbete i enlighet med avtal

- Koordinera delregionala utvecklingsinsatser
- Planera och organisera en struktur för hur folkhälsofrågorna ska inkluderas i befintliga nätverk
- Skapa och utveckla ett folkhälsonätverk i Skaraborg

Ekonomisk fördelning

- Personalkostnader 1050 tkr
- God psykisk hälsa 600
- Hälsosamma levnadsvanor 450
- En jämlik och jämställd hälsa 250
- Nätverk 50